

Rano kršćanstvo

Pionirski rad:

Paul Rabbow, *Seelenführung. Methodik der Exerzitien in der Antike*, München, 1954.

Paul Rabbow

Pokazao kako se iz grčke prakse meditiranja razvila praksa meditacije u duhovnim vježbama Ignacija Lojolskoga.

Ipak, fenomen je suzio na stoičku i epikursku školu.

Razlog: preusko se posvetio samo etičkom vidu vježbi

Duhovne vježbe definira kao etičke vježbe:

Etičke (moralne) vježbe: određeni čin samoutjecaja sa svjesnom nakanom etičkog učinka

Paul Rabbow

Exercitia spiritualia: religiozno područje usmjereno na jačanje, očuvanje i obnovu života u duhu *vita spiritualis*.

Ipak, vježbe su kod Grka htjele promjenu nutarnjega stanja, pogleda na svijet, preobrazbu osobnosti.

Vježbe su ciljale na ontološku, a ne samo na etičku promjenu.

Kako su vježbe duha postale duhovnim vježbama?

Rano kršćanstvo

Ranokršćanski autori (posebice apologete) sebe nazivaju filozofima, a kršćanstvo filozofijom.

Kršćanstvo shvaćaju kao sintezu i sustav svega što je do tada bilo raspršeno u grčkoj filozofiji.

Grci su, argumentiraju apologete, posjedovali samo komadiće *Logosa*, a kršćani posjeduju *Logosa* samoga, utjelovljenog Krista u Isusu.

Justin

“Kršćanin sam i priznajem da sam ponosan te da se svim sredstvima borim kako bih se takvim našao, ne što bi Platonova učenja bila daleko od Kristovih, nego jer nisu posve jednaka kao što nisu ni učenja drugih, ni stoika, ni pjesnika, ni pisaca.

Naime, svatko je od njih, proničući djelomično ono što je srodno posijanom božanskom Logosu, rekao nešto izvrsno; međutim, budući da si u važnijim pitanjima međusobno protuslove, jasno je kako nemaju sigurna znanja ni neosporne spoznaje.

Justin

Prema tome, što god je bilo tko od njih izvrsna rekao, pripada nama kršćanima; naime, nakon Boga mi štujemo i ljubimo Riječ (*Logos*) nerođenoga i neizrecivoga Boga jer je radi nas postao čovjekom da nas, kao dionik naših nevolja, od njih izbavi.

Svi su pisci, zahvaljujući u njih posijanu sjemenu Logosa, mogli vidjeti zbilju, ali tek nejasno.

No jedno je sjeme nečeg i predodžba dana prema sposobnostima, a drugo je sama ta stvar za koju je omogućeno dioništvo i oponašanje prema milosti što dolazi od njega.”

Justin, *Druga apologija*, 128 - 129

Justin

Justin, *Razgovor s Trifunom*, Verbum, Split
2011., str. 19 - 31

Monaštvo

Kada se u 4. stoljeću pojavi monaštvo, ono će također nastupiti s pretenzijom da je ono ostvarenje prave filozofije.

Grgur Nazijanski, Ivan Zlatousti, Evagrije Pontik

U srednjem vijeku se monaški život nastavlja nazivati filozofskim životom. (Bernard iz Clairvauxa svoje je učenike u cistercitskom samostanu uvodio u “discipline nebeske filozofije”)

Monaštvo

Kršćanin - filozof: naziv se ne odnosi na kršćanski nauk, nego na način života, življenu mudrost, život oblikovan razumom.

Evagrije Pontik

“Kraljevstvo nebesko je stanje duše obilježeno potpunom slobodom od osjećaja s kojim je povezana istinska spoznaja bića.” (**fizika**)

“Kraljevstvo Božje odgovara teologiji kao intuitivnoj spoznaji Boga.” (**teologija**)

Prije nego što duša dosegne stanje slobode i dođe na razinu fizike i teologije, mora najprije postići slobodu od emocija (*apatheia*) **etikom**, praktičnom filozofijom.

Atanazije - sv. Antun pustinjač

Antun je postigao stanje savršenstva tako da je “bio sasvim upravljan razumom i nepogrešivo ustrajavao u stanju suglasja s prirodom.”

Suglasja i razlike

Budnost

Misao na smrt

Stalno nadgledanje misli (nadzor srca)

Vježba Božje prisutnosti

Sjećanje na Boga (temeljni principi)

Apothegmata patrum

Suglasja i razlike

Pozornost

Ispit savjesti

Terapija pisanja

Poniznost

Poslušnost (oblikovanje volje)

Ispovjednik - duhovni voditelj

